

<http://elgreb.at.ua/publ/> 8. Когда необходима оценка деловой репутации. – [Електр. ресурс] – Режим доступу: <http://rekmar.com.ua/> 9. Кочин В.В. Захист ділової репутації суб'єктів підприємницької діяльності / В.В. Кочин. – [Електр. ресурс] – Режим доступу: <http://www.media-yuryst.com> 10. ПБУ 14/2007 «Учет нематериальных активов». – [Електр. ресурс] – Режим доступу: <http://www.buhgalteria.ru> 11. П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств». – [Електр. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/> 12. Соломанидина Т. Деловая репутация как одно из важнейших стратегических преимуществ компании / Т. Соломанидина, С. Резонтов, В. Новик // Управление персоналом. – 2005. – №3. – [Електр. ресурс] – Режим доступу: <http://www.top-personal.ru/>.

Надійшла редакції 16. 10.2013

УДК 657.421.3

Ділова репутація: сутність, складові та її вплив на фінансовий розвиток фірми / Остапенко А. С., Головченко Т. М. // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХП». – 2013. – № 50(1023). – С. 145–152. – Бібліогр.: 12 назв.

В работе исследована сущность и основные составляющие деловой репутации фирмы (имидж, гудвилл, финансовая устойчивость, организационная культура, репутация руководителя, социальная ответственность, качество продукции и услуг). Представлены основные подходы к оценке деловой репутации фирмы. Рассмотрено влияние деловой репутации на развитие фирмы.

Ключевые слова: деловая репутация, имидж, гудвилл, репутационный капитал, репутационный аудит, репутационный менеджмент.

In article investigates the nature and main components of business reputation (image, goodwill, financial stability, organizational culture, reputation manager, quality products and services). The basic approaches to assessing the reputation of the company. The effect of reputation on the development of the company.

Keywords: business reputation, image, goodwill, reputation capital, audit reputation, reputation management.

УДК 336.13.051

О. В. ПОРТНА, канд. екон. наук, доц., ХІНЕМ, Харків

НЕБАНКІВСЬКІ ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ У СКЛАДІ СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

В статті розглянуто значення діяльності небанківських фінансових установ для формування та функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Проаналізовано тенденції розвитку небанківських фінансових установ як суб'єктів сукупного фінансового потенціалу України та наведено перспективні напрями підвищення ефективності їх функціонування. Бібліогр.: 8 назв.

Ключові слова: небанківські фінансові установи, сукупний фінансовий потенціал країни.

Вступ. Успішний розвиток небанківських фінансових установ, як вагомого елементу фінансового сектору та складової сукупного фінансового потенціалу України, є запорукою стабільного й ефективного функціонування останнього та всієї фінансово-економічної системи. Протягом останніх років функціонування цього сектору характеризується зростанням кількісних показників капіталу, зобов'язань і активів, посиленням конкуренції, особливо з іноземними компаніями. Утім, зростання кількісних показників не призвело до істотного поліпшення якісних характеристик, що впливає на сукупний фінансовий потенціал України. Застосування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку

передбачає необхідність створення реальних умов зміцнення фінансового потенціалу небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу України.

Значення та роль для економіки та сукупного фінансового потенціалу країни діяльності небанківських фінансових установ важко переоцінити. Але існують проблеми притаманні всім небанківським фінансовим установам, присутнім в Україні: недовіра вкладників, відсутність фінансової грамотності населення, а отже і належного рівня поінформованості, неефективний державний контроль, неврахування менталітету тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом у науковій літературі проблемам та особливостям розвитку фінансового сектора України, аналізу його структури та взаємозв'язків з іншими елементами фінансово-економічної системи приділяється значна увага. Слід визначити праці таких вітчизняних науковців, як В. Базилевич, О. Барановський, В. Геєць, А. Гриценко, В. Глущенко, І. Лютий, С. Міщенко, С. Науменкова, В. Опарін, С. Шумська, І. Чугунов та багато інших. Разом із тим ще багато питань, зокрема функціонування небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу України, значення, формування, результати використання залишаються поза увагою науковців і практиків. Тому актуальним вважаємо розглянути функціонування небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу України.

Мета дослідження, постановка проблеми. Розглянути значення діяльності небанківських фінансових установ для формування та функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Проаналізувати тенденції розвитку небанківських фінансових установ як суб'єктів сукупного фінансового потенціалу України та навести перспективні напрями підвищення ефективності їх функціонування.

Матеріали дослідження. Матеріалами є дослідження вітчизняних науковців та фахівців, статистичні дані, дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Результати дослідження. Дослідження небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу обумовлена пошуком шляхів найбільш адекватної фінансової політики й впливу на фінансово-економічний розвиток України, можливості мобілізації та реалізації потенціалу. На думку О. Лунякова підвищена увага до функціонування фінансових ринків обумовлена тим, що фінансові ринки в умовах стійкого економічного росту періодично можуть продуціювати шоки, які пов'язані з формуванням системних фінансових ризиків. В країні, де накопичені фінансові дисбаланси (ризики) є високими,

фінансова система в умовах кризи зазнає найбільших потрясінь. При цьому системні зрушення у наданні фінансових послуг виникають через скорочення кредиту (кредитного циклу), при якому збитки, що несуть банки та інші кредитори, призводять до зменшення кредитування домашніх господарств та фірм, що, у свою чергу, знижує загальну економічну активність [1, с. 256; 2].

Тому сукупний фінансовий потенціал України значною мірою залежить від належного та ефективного функціонування небанківських фінансових установ, ринків фінансових послуг, розроблення та реалізації стратегії їх розвитку та вирішення системних питань функціонування. Приєднуємося та поділяємо думку С. Науменкової та С. Міщенко, що головне завдання фінансового сектору полягає в забезпеченні руху фінансових ресурсів від кредиторів до позичальників та їх трансформації в часі в інші види з метою ефективного перерозподілу та спрямування на приріст інвестицій і економічне зростання, поглинання надлишкової грошової маси, перерозподілу ризиків, підвищення рівня ліквідності, досягнення фінансової й економічної стабільності [3, с. 54]. Що, у свою чергу, безпосередньо позначається на мобілізації та реалізації сукупного фінансового потенціалу країни.

Розглядаючи методологію визначення та оцінки фінансового потенціалу України С. Шумська зазначає, що роль забезпечувальних сфер – фінансового ринку – через сукупність різноманітних форм мобілізації й переміщення фондів фінансових ресурсів у розрахунках представлено відповідними частинами у складі фінансових ресурсів держави, підприємств та домашніх господарств (як залучені кошти). Крім того, оскільки в організаційному плані фінансовий ринок є сукупністю фінансових інституцій, які супроводжують потоки коштів від власників фінансових ресурсів до користувачів, їх власний капітал окремо включено у величину сукупного фінансового потенціалу країни (як суб'єктів, що роблять важливий внесок у його формування). Тому у розрахунках ФП України окремою складовою виділено блок ресурсів фінансового ринку та страхування, до якого віднесено на цьому етапі дослідження (за відсутності повних даних) лише обсяги статутного капіталу та сплачені статутні фонди сектору небанківських фінансових установ [4, с. 61]. У розрахунках С. Шумської капітал сектору НБФУ складав: у 2001 р. – 1062 млн грн, у 2002 – 1576 млн грн, у 2003 – 3545 млн грн, у 2004 – 5534 млн грн, у 2005 – 6660 млн грн, а сукупний фінансовий потенціал відповідно: у 2001 р. – 1092346 млн грн, у 2002 р. – 1214426 млн грн, у 2003 р. – 1428315 млн грн, у 2004 р. – 1756802 млн грн, у 2005 р. – 2163385 млн грн [4, с. 60]. На основі наведених даних можна стверджувати, що ресурси небанківських фінансових установ є активною складовою сукупного фінансового потенціалу країни. На думку О. Малютіна український ринок небанківських фінансових послуг залишається невеликим і

недостатньо розвинути. Тим часом інститути фінансового посередництва з допомогою відповідних інструментів фінансового ринку залучають кошти населення і реального сектору економіки з наступною їх трансформацією в продукти фінансування бізнесу, що в разі проведення ефективної грошово-кредитної політики сприятиме підвищенню рівня монетизації економіки без інфляційного тиску. І саме це є потужним джерелом довгострокового економічного зростання країни [5, с. 97].

Розглянемо сучасний стан функціонування небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу України. У плані діяльності на 2013 рік та 2014–2015 роки Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг аналізується поточна ситуація у сфері діяльності, і зазначається, що у структурі українського фінансового сектора частка небанківського сегмента залишається невиправдано малою і не перевищує 7% загального обсягу активів фінансових установ [6].

Станом на 31.12.2011 в Державному реєстрі фінансових установ налічувалося 1979 небанківських фінансових установ (442 – страхові компанії, 613 – кредитні спілки, 96 – недержавні пенсійні фонди, 251 – фінансові компанії, 456 – ломбарди та ін.). У порівнянні з попередніми роками кількість небанківських фінансових установ поступово зменшується (з -1% до -1,5% на рік) [6].

Обсяг загальних активів небанківських фінансових установ у 2010–2011 роках набув тенденції щодо зростання. Розмір активів небанківських фінансових установ на кінець 2011 року в порівнянні до 2010 року збільшився на 14,3% і склав 79,9 млрд.грн. З них найбільшу частку становлять активи страховиків (60,2%), фінансових компаній (22%) та активи кредитних установ (у сукупності 14,8%). Найбільші темпи приросту активів спостерігаються у фінансових компаній (+70%). Позитивні тенденції зростання у 2011 році також мали місце у інших кредитних установ (+56,2%) та ломбардів (+35,5%) [6].

Протягом I кварталу 2012 року на окремих ринках небанківських фінансових послуг мало місце значне зростання обсягів наданих послуг – від 19,0% до 39,6%, збільшились обсяги пенсійних внесків та виплат, валових страхових виплат, наданих послуг фінансових компаній, позик, наданих ломбардами [6].

Разом з тим, на ринку кредитної кооперації мало місце скорочення діяльності по залученню коштів від населення та обсягів кредитування – на 15,5% та 9,8% відповідно, що є наслідком зменшення обсягу нового кредитування, а також відтоку вкладів членів кредитних спілок та волатильності рівня платоспроможності позичальників [6].

Безумовно, кожний з видів небанківських фінансових установ потребує окремого розгляду фінансових ресурсів та потенціалу з метою виявлення конкретних проблем та можливих шляхів їх вирішення у складі сукупного фінансового потенціалу України. Але, узагальнюючи приєднуємося до думки О. Малютіна, що перспективним є створення моделі взаємодії фінансового і реального секторів економіки для більш ефективної співпраці фінансово-кредитних установ та підприємств, яка передбачає появу ефективних інститутів фінансового посередництва, інтегрованих у світову фінансову систему і здатних використовувати як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування, генерувати інструменти пропозиції та попиту в довгострокові фінансові ресурси. Усе це, у свою чергу, сприятиме розвитку ефективної та конкурентної національної економіки [5, с. 100].

Для того, щоб ефективно мобілізувати та використовувати ресурси небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу країни, важливо більш зважено підходити до регулювання їх діяльності саме в зазначеному контексті. У світлі вищезазначеного дуже доречними та своєчасними стають заходи, що запропонувала Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку щодо розвитку фондового ринку, виконання яких, можна сподіватися, якісно та кількісно позначиться на діяльності фінансового ринку, а також на формуванні та функціонуванні всього сукупного фінансового потенціалу України. Діяльність Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку спрямовується на реалізацію заходів, визначених Програмою економічних реформ України на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада», якою передбачено необхідні кроки для зростання й розвитку фондового ринку й сектору фінансових послуг шляхом [7, 8]:

- посилення інституціональної спроможності й операційної незалежності регуляторів ринку небанківських фінансових послуг і фондового ринку;
- посилення вимог до управління ризиками, прозорості діяльності й розкриття інформації учасниками фінансового ринку;
- створення законодавчої бази для впровадження нових фінансових інструментів та механізмів перерозподілу коштів, у т.ч. похідних цінних паперів;
- удосконалення регулювання іпотечного ринку, у т.ч. вирішення питання обігу заставних інструментів на іпотечному ринку України;
- створення єдиної системи депозитарного обліку цінних паперів;
- введення єдиних правил розрахунків біржового курсу цінних паперів, запобігання маніпулюванню ціноутворенням на ринку цінних паперів, посилення на законодавчому рівні відповідальності за використання інсайдерської інформації;

– стимулювання збільшення обсягів операцій на організованому сегменті фондового ринку шляхом продажу на фондовій біржі пакетів акцій до 25 відсотків статутного капіталу приватизованих об'єктів.

В рамках реалізації Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку розроблено проект Програми розвитку фондового ринку України на 2012–2014 роки, в якій конкретизовано та більш детально викладено положення загальнодержавної Програми економічних реформ на 2010-2014 роки щодо ринку цінних паперів, зокрема [7, 8]:

– створення законодавчої бази для впровадження нових фінансових інструментів та механізмів перерозподілу коштів;

– посилення інституціональної спроможності й операційної незалежності регулятора фондового ринку;

– посилення вимог до управління ризиками, прозорості діяльності та розкриття інформації учасниками фондового ринку;

– створення єдиної системи депозитарного обліку цінних паперів.

Актуальною проблемою є вдосконалення механізмів валютного регулювання на фондовому ринку. Не вдосконалюючи систему валютного регулювання, неможливо здійснити інтеграцію українського ринку капіталу у світовий ринок. Без цього вітчизняні емітенти не зможуть ефективно реалізовувати цінні папери іноземним інвесторам, а вітчизняні інвестори – купувати іноземні цінні папери [7, 8].

У напрямку розвитку організованого ринку цінних паперів планується запровадити стимули щодо здійснення IPO українськими компаніями. При цьому важливо розширювати доступ до фондових бірж для інвесторів-фізичних осіб. Програма розвитку фондового ринку передбачає вдосконалення системи звітності ІСІ, розширення переліку інструментів, в які можуть інвестуватися кошти ІСІ, запровадження інституту інвестиційних консультантів [7].

Спираючись на вищезазначене можна стверджувати, що дуже важливими є розробка й ефективне впровадження низки заходів, які на теоретичному та практичному рівнях підвищать ефективність діяльності небанківських фінансових установ як важливих складових формування та функціонування сукупного фінансового потенціалу України, дадуть можливість подальшого розвитку. Підготовку та реалізацію заходів щодо підвищення ефективності діяльності небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу країни потрібно здійснювати у певній послідовності: мобілізація сукупного фінансового потенціалу країни; мобілізація ресурсів небанківських фінансових установ у складі сукупного фінансового потенціалу країни; вибір пріоритетних напрямів використання ресурсів; розробка способів та напрямів

залучення ресурсів; реалізація розробленої політики та контроль за її виконанням.

Висновки. Підсумовуючи можна зазначити, що діяльність небанківських фінансових установ якісно та кількісно впливає на формування та функціонування сукупного фінансового потенціалу, на розвиток національної економіки, зміцнення фінансових можливостей України.

Список літератури: 1. Луняков О.В. Динамические взаимосвязи основных сегментов финансового рынка Украины / О.В. Луняков // Бизнес Информ. – 2012. – № 9. – с. 256-261. 2. Хакоме Л. Защита системы в целом / Л. Хакоме, Э. Ни // Финансы и развитие. – Вашингтон: Международный валютный фонд. – 2012. – Вып. 49. – № 3. – С. 30-33. 3. Науменкова С.В. Институційний розвиток фінансового сектору України / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко // Фінанси України. – 2008. – № 7. с. 53-71. 4. Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / С.С. Шумська // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 55–64. 5. Малютін О.К. Оцінка фінансового сектору та його значення в економічному розвитку України / О.К. Малютін // Фінанси України. – 2010. – № 3. с. 92-100. 6. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/1.html> – Назва з екрану. 7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]: офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/> – Назва з екрану. 8. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/409> – Назва з екрану.

Надійшла редакції 11. 10.2013

УДК 336.13.051

Небанківські фінансові установи у складі сукупного фінансового потенціалу України / Портна О. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 50(1023). – С. 152–158. – Бібліогр.: 8 назв.

В статті рассмотрено значення діяльності небанківських фінансових установ для формування і функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Проаналізовані тенденції розвитку небанківських фінансових установ як суб'єктів сукупного фінансового потенціалу України і приведені перспективні напрями підвищення ефективності їх функціонування.

Ключевые слова: небанковские финансовые учреждения, совокупный финансовый потенциал страны.

The article highlights the importance of non-bank institutions activity for accumulation of the combined financial potential of Ukraine and its operation. The tendencies of the development of non-bank institutions as subjects of the combined financial potential of Ukraine have been analyzed. The prospective directions of improving the efficiency of their operation processes have been specified.

Keywords: non-bank financial institutions, combined financial potential of the country.

УДК 339.923

О. І. ПУШКАР, докт. екон. наук, проф., ХНУРЕ, Харків;
Н. Д. СТРЕЛЬЧЕНКО, магістрант, НТУ «ХПІ».

СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В даній статті проведено дослідження функціонування міжнародних стратегічних альянсів та обґрунтовано їх фактори успіху, що можуть бути використані для створення майбутнього стратегічного альянсу.

© О. І. Пушкар, Н. Д. Стрельченко, 2013